

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztálvozás

324

Szerző: Bródy Ernő

Cím: Budapest választójoga

Hely

Idő

"1923"

Forrás:

Újvilág

Személy

Bp

(Hely)

1923. 1. 28.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Budapest választójoga

Irtá: Bródy Ernő dr.

Mig az ország választójogáról idáig csak *rendelet* intézkedik, Budapest választójogát törvény szabályozza.

A székesfővárosi törvényhatósági bizottság *újjaalakításáról* szóló 1920 évi IX. törvénycikk első szakasza kimondja, hogy:

"Budapest székesfőváros közigazgatásának végleges szabályozásáig a törvényhatósági bizottságot az alábbi rendelkezések szerint kell újjaalakítani."

Következnek a rendelkezések, amelyekre nyomban rátérek, csak előbb meg akarom állapítani azt, hogy a törvény 20-ik szakasza szerint „az e törvény alapján megalakított törvényhatósági bizottság tagjainak megbízása 1923 évi december hó 31-én véget ér.

A mandátum a törvény alapján lejár ez év végén — és most lázasan főnek a fejek, hogyan lehetne vagy a mandátumot meghosszabbítani választás nélkül, vagy az uralmat meghosszabbítani választással.

A mandátum egy percnyi meghosszabbításának nincs sem erkölcsi, sem politikai, sem jogi alapja.

Erre a magyar törvénytarban csak egy eset van, a háboru alatt és okából. Az országgyűlés tartamának kivételes meghosszabbításáról szóló 1915-ös törvény a háboruval indokolta ezt. „Mindaddig — ugymond —, mig a választók zöme éppen nem, kisebb része pedig csak a szabadság biztosítékai nélkül gyakorolhatná alkotmányos jogát, új választások elrendelése erkölcsi lehetetlenség.” De a törvény egyenesen tiltotta az utánzást.

„Amit csupán a világháboru kényszere indokolhat — így szól —, az semminemű más körülmények között, semminemű más helyzetben előzményül nem szolgálhat.”

A törvény tilalma így utját állja minden kísérletezésnek. És miután a mandátum lejár, választani kell.

A választójogról a törvény határozottan és kétségtelenül intézkedik 5. szakaszában, mely szerint:

„A jelen törvény korlátai között törvényhatósági választójoga van mindenkinek, kit az 5985/1919. M. E. számú *rendelet* értelmében nemzetgyűlési választójog illetett meg.”

Ez az ugynevezett Friedrich-féle *rendelet*, mely a nemzetgyűlési választásra ma már nincs érvényben, mert ennek helyére lépett az 1922-iki Bethlen-féle

választójogi *rendelet*.

A két *rendelet* között lényeges különbségek vannak.

A fővárosi törvényben biztosított választói jog mellett azonban elfelejtettek gondoskodni a választói névjegyzék kiigazításáról.

Az a választói névjegyzék, melyet a Friedrich-féle *rendelet* alapján állítottak össze, csak *egy* alkalomra készült. Sem az 1920-iki, sem más törvény nem intézkedik a névjegyzék évenkénti kiigazítása tárgyában, holott kétségtelen, hogy 1924-ben nem lehet használni azt a névjegyzéket, melyet 1920-ban állítottak össze.

Igy tehát hiába érvényes az 1919-iki általános választójog, miután használható és megfelelő névjegyzék nincs, enélkül pedig nem lehet választani. Névjegyzék hiányában erre csak egy mód kínálkozik: ha a belügyminiszter, a törvény 7-ik szakasza alapján, *rendeletben* intézkedik az összeírás módozatairól.

A törvény ezt nem zárja ki, sőt lehetővé teszi. A törvény csak a választójog tekintetében szól kifejezetten a Friedrich-féle *rendelet*ről, ellenben a választók névjegyzékének összeállításáról csak általánosságban emlékezik meg.

Külön intézkedés, szükséges a választás időpontja tekintetében is, mert a törvény csak a mandátum megszűnésének időpontját határozza meg, de nem szól arról, hogy mikor kell összeülni az új törvényhatósági bizottságnak. A törvény első szakasza alapján, mely szerint a bizottságot a székesfőváros közigazgatásának végleges szabályozásáig e törvény szerint kell újjaalakítani, a belügyminisztert felhatalmazottnak kell tekinteni erre az intézkedésre, annál is inkább, mert neki még a mandátum lejárta előtt megvan a felosztási joga, „ha a törvényhatósági bizottság oly eljárást tanusít, mely az állam érdekét, vagy a székesfőváros jólétét veszélyezteteti, vagy a közigazgatás eredényes működését kizárja”.

Az ismertetett anyag alapján a következő helyzet alakul ki:

1. A fővárosi törvényhatósági bizottság mandátuma visszavonhatatlanul és meghosszabbíthatatlanul lejár 1923 december 31-én.

2. Az 1920. évi fővárosi törvény értelmében a Friedrich-féle 1919-iki *rendeletben* megadott általános választói jog illeti meg a főváros lakosságát.

3. A törvény e pillanatban és mindaddig végre nem hajtható, mig nem készül el a választás időpontjára megfelelően kiigazított választói névjegyzék.

A magyar közélet furcsaságaihoz s a törvényhozásnak öteletszerűségéhez tartozik, hogy akkor, mikor van már törvényben biztosított jog, elfelejtik kiigazítani azoknak jegyzékét, kik a jog gyakorlására hivatottak.

Van jog, de nincs róla jegyzék. És felmerül ilyen örölmények között a kérdés: kell-e új törvényt hozni? Bármilyen legyen a megoldás, az ügyel idejekorán kell foglalkozni és azt megfelelően előkészíteni, mert nem lehet tovább nyujtani annak a törvényhatósági bizottságnak életét, mely törvény szerint is megérett a megsemmisülésre.